

بررسی عوامل مؤثر بر نگرش سیاسی - اجتماعی جوانان (۱۵ الی ۲۹ ساله) در شهر بروجن

احمد آذین^۱ - یوسف عزیزی^۲

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر نگرش سیاسی - اجتماعی جوانان (۱۵ الی ۲۹ ساله) در شهر بروجن صورت گرفته است. متغیرهای مستقل این تحقیق شامل: سرمایه اجتماعی، آگاهی سیاسی، طبقه‌ی اجتماعی، سن، جنس، تأهل، رسانه‌ی ملی (صدا و سیما)، گرایش‌ات مذهبی و شریعت و استفاده از فضای مجازی می باشد. متغیر وابسته در این تحقیق نگرش سیاسی - اجتماعی است. بر اساس نتایج تحقیق می توان نتیجه گرفت که متغیرهایی چون سرمایه اجتماعی، آگاهی سیاسی، طبقه اجتماعی، رسانه ملی، گرایش مذهبی و جنس با نگرش سیاسی - اجتماعی رابطه مثبت دارند و از پیش بینی کننده های نگرش سیاسی - اجتماعی می باشند ولی سن، تأهل و استفاده از فضای مجازی رابطه ای با نگرش جوانان ندارند.

واژه های کلیدی: نگرش، نگرش سیاسی، نگرش اجتماعی، سرمایه اجتماعی، آگاهی سیاسی، طبقه‌ی اجتماعی، رسانه های گروهی

---

۱ استادیار و عضو هیأت علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرضا pr.dehaghan@yahoo.com
۲ کارشناسی ارشد جامعه شناسی گرایش جامعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان shahidanazizi@yahoo.com

مقدمه

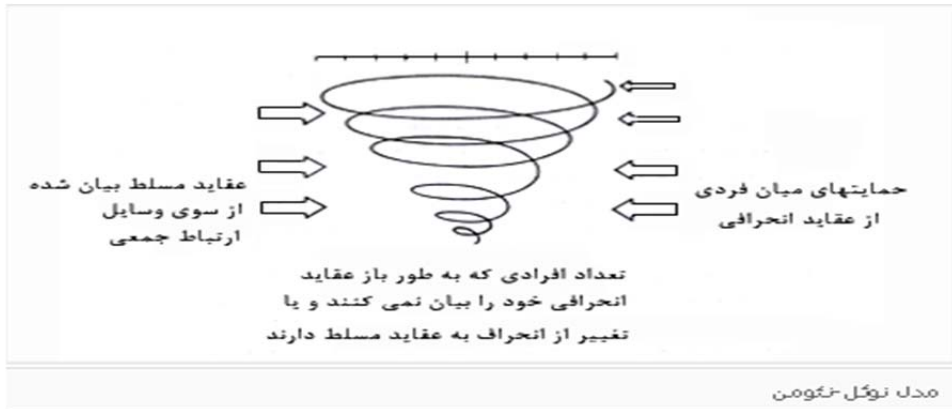
نگرش پایه‌ی بروز و ظهور رفتار افراد است و نقش حیاتی را در شکل‌گیری عملکرد افراد بر عهده دارد. شدت و ضعف هر نگرشی در کیفیت رفتار نتایج متفاوتی بر جای می‌گذارد.

از طریق مطالعه‌ی نگرش‌های گروه‌های اجتماعی می‌توان ضمن سنجش آگاهی این گروه‌ها نسبت به موضوع، عقاید پایدار را از عقاید ناپایدار مشخص نمود. مطالعه‌ی نگرش‌های افراد آنقدر حائز اهمیت است که می‌توان با بررسی آن‌ها، حتی به پیش‌بینی رفتار افراد در زمان‌های مختلف با توجه به مؤلفه‌های تأثیرگذار پرداخت. هدف این پژوهش بررسی عوامل مؤثر بر نگرش سیاسی جوانان شهر بروجن می‌باشد. تلاش برای دست‌یابی به الگویی جهت بررسی عوامل شکل‌گیری نگرش سیاسی جوانان، جوان بودن بیش از نیمی از جمعیت کشور از جمله عوامل پرداختن به موضوع محسوب می‌شود. سرمایه‌ی اجتماعی، آگاهی سیاسی، طبقه‌ی اجتماعی، سن، جنس، تأهل، رسانه‌ی ملی (صدا و سیما)، گرایش‌های مذهبی و شریعت و استفاده از فضای مجازی از جمله مؤلفه‌هایی است که در چارچوب متغیرهای پژوهش مورد تحقیق قرار خواهند گرفت. قلمرو پژوهش حاضر در محدوده‌ی نظریه‌های جامعه‌شناسی، روانشناسی اجتماعی و علوم سیاسی است.

پیشینه‌ی نظری پژوهش

مدل ماریچ سکوت

این مدل بر اساس پاسخ‌گفتن به این سوال که چگونه افکار عمومی تشکیل می‌شود به وسیله‌ی پرفسور الیزابت نوتل - نثومن جامعه‌شناس آمریکایی در سال ۱۹۷۴ طراحی شد. وی مسائل تأثیر متقابل بین ارتباط جمعی، ارتباط فردی و درک شخصی از فکر خویشتن را در رابطه با افکار دیگران در جامعه مورد بررسی قرار می‌دهد. (محسنیان راد، پیشین، ص ۲۵۹)

نظریه ی کرچ ، کراچفیلد و بالاچی

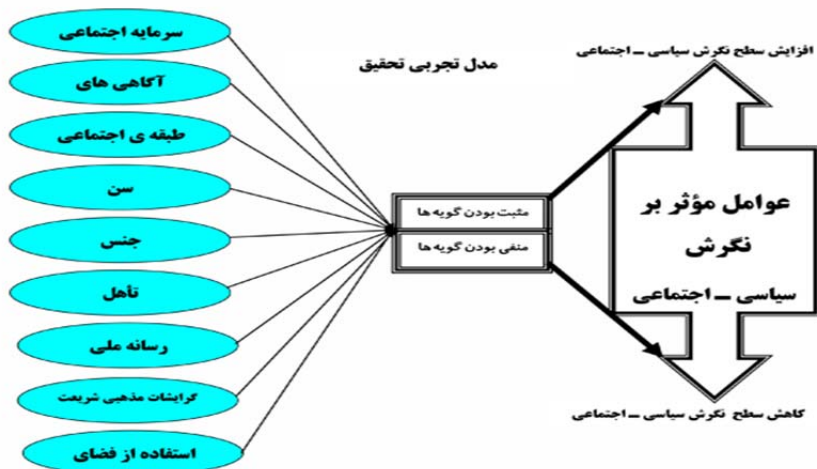
این سه ، عوامل تکوین نگرش ها را چهار عامل می دانند که عبارتند از: آن چه نیازهای شخص را برآورده می کند ، کسب اطلاعات درباره ی موضوع یا شیء یا فرد خاص ، تعلق گروهی ، شخصیت فرد. (کریمی ، ۱۳۸۷: ۲۷۶)

چارچوب نظری تحقیق

ترکیب مدل ماریچ سکوت و نظریه ی کرچ ، کراچفیلد و بالاچی بهترین چارچوب را بر اساس تعدد فرضیات مذکور و ماهیت قید شده در بر دارد.

مدل تجربی تحقیق

با توجه به در نظر گرفتن بررسی عوامل مؤثر بر نگرش سیاسی جوانان و فرضیات تحقیق ، مدل تحقیق استخراج شده است. مثبت بودن گویه حاکی از افزایش نگرش سیاسی و منفی بودن آن نشان از کاهش نگرش سیاسی است.

روش تحقیق

روش تحقیق در این طرح از نوع پیمایشی و به صورت مقطعی و از نوع کاربردی است. در روش پیمایشی هشت مقوله شامل نگرش‌ها، تصویرهای ذهنی، رفتارها، شیوه‌ی زندگی، وابستگی‌ها، جمعیت‌نگاری، تعامل و یکپارچگی اجتماعی مورد مطالعه قرار می‌گیرند. جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از طریق کتابخانه‌ای، اسنادی و هم‌چنین استفاده از پرسشنامه^۱ که در قالب سؤالات بسته و باز طی ۲۴ سؤال می‌باشد صورت گرفته است. روایی پرسشنامه با استفاده از همسانی درونی بررسی گردیده و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۶ به دست آمده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده از آماره‌های توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار (SPSS) بوده و واحد تحلیل فرد در نظر گرفته شده است. جامعه آماری مورد مطالعه شامل جوانان بین سنین ۱۵ تا ۲۹ سال جامعه شهری ساکن شهر بروجن در سال ۱۳۸۹ می‌باشد که تعداد آنان بر اساس آمار اخذ شده از سازمان اطلاعات و آمار کل کشور، برابر

۱. مجموعه سؤالاتی که به وسیله‌ی آن‌ها محقق از پژوهش‌خوانندگان اطلاعات اولیه را به دست می‌آورد. (محمدی نژاد، ۱۳۵۴،

۲۸۷۵۴ نفر بوده است. بر اساس فرمول کوکران ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه ی آماری پژوهش مورد مطالعه قرار گرفتند. شیوه نمونه گیری به صورت تصادفی است و سپس به روش سهمیه ای برای همه به صورت یکسان پرسش نامه اختصاص داده شده است و پاسخگویان نیز در هر مکان به روش تصادفی ساده انتخاب و مورد پرسش قرار گرفتند.

یافته های تحقیق و بحث و تفسیر آن ها

بر اساس یافته های تحقیق نگرش سیاسی - اجتماعی و آگاهی سیاسی پاسخگویان دارای وضعیت فعالیت مختلف (در حال تحصیل ، بیکار و شاغل) تفاوت معناداری ندارد. نگرش سیاسی - اجتماعی و آگاهی سیاسی افراد وضعیت فعالیت مختلف (در حال تحصیل ، بیکار و شاغل) به یک اندازه می باشد. نگرش سیاسی - اجتماعی پاسخگویان دارای درآمد متفاوت تفاوت معناداری دارد. نگرش سیاسی - اجتماعی افرادی که درآمد بیش از ۵۰۰ هزار تومان دارند بیشتر از کسانی است که درآمد پایین تر از ۵۰۰ هزار تومان در ماه دارند. آگاهی سیاسی پاسخگویان دارای درآمد متفاوت تفاوت معناداری دارد. آگاهی سیاسی افرادی که درآمد بیش از ۵۰۰ هزار تومان دارند بیشتر از کسانی است که درآمد پایین تر از ۵۰۰ هزار تومان در ماه دارند و کسانی که درآمدشان از ۳۰۰ هزار تومان بیشتر است آگاهی سیاسی بیشتری نسبت به کسانی دارند که درآمد کمتری دارند. نگرش سیاسی - اجتماعی پاسخگویان بر حسب نوع رسانه تبیین کننده مسایل سیاسی تفاوت معناداری دارد. به عبارت دیگر نگرش سیاسی - اجتماعی پاسخگویان بیشتر تحت تأثیر نماز جمعه و سپس صدا و سیما می باشد. نگرش سیاسی - اجتماعی پاسخگویان بر حسب تطبیق تفسیر رسانه ها با واقعیت تفاوت معناداری دارد. به عبارت دیگر تطبیق تفسیر رسانه اینترنت و صدا و سیما و روزنامه ها بیشتر از ماهواره و محفل دوستان می باشد. پاسخگویانی که معتقدند تفسیر های اینترنت و صدا و سیما و روزنامه ها با واقعیت تطبیق دارد نگرش سیاسی - اجتماعی بیشتری دارند. نگرش سیاسی - اجتماعی پاسخگویان بر حسب نوع رسانه تبیین کننده مسایل سیاسی تفاوت معناداری دارد. به عبارت دیگر تطبیق تفسیر رسانه اینترنت و صدا و سیما و روزنامه ها بیشتر از ماهواره و محفل دوستان

می باشد. پاسخگویی که معتقدند تفسیرهای صدا و سیما و اینترنت و روزنامه ها با واقعیت تطبیق دارد آگاهی سیاسی بیشتری دارند.

نتیجه گیری

بطور کلی نتایج تحقیق نشان داد که ۲۰/۳ درصد جوانان نگرش سیاسی - اجتماعی پایین داشته اند ، ۲۹ درصد جوانان آگاهی سیاسی کم داشته اند ، ۱۹ درصد سرمایه اجتماعی کم داشته اند ، ۳۶/۳ درصد جوانان در طبقه اجتماعی پایین قرار داشته اند ، ۶/۳ درصد جوانان گرایش مذهبی ضعیف داشته اند ، ۸/۷ درصد تأثیر رسانه را ضعیف قلمداد کرده اند و ۱۳ درصد استفاده از فضای مجازی را کم گزارش کرده اند.

نتایج تحقیق نشان داده که سرمایه اجتماعی ، آگاهی سیاسی ، طبقه اجتماعی ، رسانه ملی ، گرایش مذهبی و جنس رابطه مثبت ولی سن ، تأهل و استفاده از فضای مجازی رابطه ی معنی داری با نگرش سیاسی - اجتماعی جوانان ندارند.

ارائه ی پیشنهادها

بر اساس نتایج تحقیق پیشنهادات زیر ارائه می گردد:

۱- لزوم ورود جوانان به سیاست با توجه به شعار اعتقادی دیانت ما عین سیاست ماست و سیاست ما عین دیانت ما.

۲- لزوم اجرای طرح تربیت سیاسی به طور بی طرفانه جهت آشنایی بیشتر جوانان در دوران تحصیل با احزاب سیاسی در راستای تعمیق بخشی نگرش سیاسی.

۳- انجام پروژه های مطالعاتی با بهره گیری از تجارب سایر کشورها و روش های موفق ، هم خوان با فرهنگ ایرانی - اسلامی در کشور ما به کارگیری شود.

منابع

- آرتور کوهن، (۱۳۷۷)، «تغییر نگرش و تأثیر اجتماعی»، مترجم: دکتر علی رضا کلدی، تهران، انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- آلن بیرو، (۱۳۷۵)، «فرهنگ علوم اجتماعی»، ترجمه: باقر ساروخانی، چاپ سوم، تهران، انتشارات کیهان.
- اتو کلاین برگ، (۱۳۷۰)، «روانشناسی اجتماعی»، ترجمه: علی محمد کاردان، تهران، انتشارات اندیشه.
- ایوبی، حجت الله، (۱۳۷۷)، «شایسته سالاری در انتخابات؛ راهکارها و موانع»، تهران، انتشارات مطالعات راهبردی.
- توسلی، غلامعباس، (۱۳۶۹)، «ده مقاله در جامعه شناسی دینی و فلسفه تاریخ»، چاپ اول، تهران، انتشارات قلم.
- جان فیلد، (۱۳۸۶)، «سرمایه اجتماعی»، ترجمه: غلامرضا غفاری و حسین رضایی، تهران، نشر کویر.
- جیمز کلمن، (۱۳۷۷)، «بنیادهای نظریه اجتماعی»، ترجمه: منوچهر صبوری، تهران، نشر نی.
- دیوید کرچ، کراچ فیلد، ال بلاکی اجرتون، (۱۳۴۷)، «فرد و اجتماع»، ترجمه: محمود صنایعی، تهران، نشر زوار.
- رابرت پاتنام، (۱۳۸۰)، «دموکراسی و سستهای مدنی»، ترجمه: محمد تقی دلفروز، تهران، دفتر مطالعات و تحقیقات سیاسی وزارت کشور.
- رفیع پور، فرامرز، (۱۳۷۳)، «سنجش نگرش روستاییان نسبت به جهاد سازندگی»، چاپ اول، تهران، انتشارات ارغنون.

صباغ پور ، علی اصغر ، (۱۳۷۳)، «پایان نامه بررسی نگرش های سیاسی - مذهبی جوانان ذکور
تهرانی و عوامل شکل گیری آن»، دانشگاه تربیت مدرس.

کریمی، یوسف ، (۱۳۷۸)، «روانشناسی اجتماعی نظریه‌ها، مفاهیم و کاربردها تهران»، انتشارات
ارسباران.

محسنی ، منوچهر، (۱۳۷۹)، «بررسی آگاهی ها ، نگرش ها و رفتارهای اجتماعی - فرهنگی در
ایران»، تهران ، انتشارات دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور.

محمدی نژاد ، حسن ، (۱۳۵۴)، «روش های تحقیق و آمار در علوم سیاسی و جامعه شناسی»،
تهران ، نشر توانا.

نیک گهر ، عبدالحسین ، (۱۳۶۹)، «مبانی جامعه شناسی»، تهران ، انتشارات رایزن.

Kuppu , swamy (2000) "Bangalore Elements of social psychology" , New
Delhi , vkas publishing.

Taylor David o.sears , letitia Anne , Peplau.Shelley (1991) "Social psychology"
 , seventh edition, Hall International , nc .

Lindzey Ghardner , Thompson Ricard F , (1988) , "Spring Bonnie spring
Psychology" , New York , Worth publication Inc.

Lauer R.H. and W.H. Handle , (1977) , "Social Psychology: The Theory and
Application of Symbolic Interactionism" , Boston: Houghton Mifflin com.